

ZET ALLE TOPLONEN OP DIEET

VEROVER
DE STAD

antwerpen.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

7. STAD ZONDER GRAAIERS

STANDPUNT

De stad is een publiek gegeven, gefinancierd met publieke middelen. Die middelen zijn kostbaar, er moet goed mee omgesprongen worden. Zelfbedieners, zakkenvullers en speculanten horen niet thuis in stedelijke besturen. We maken het stadsbestuur weer transparant en helder, we richten een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op. We communiceren alle beslissingen volgens het *offentlighetsprincip* of openbaarheidsprincipe en we maken het inkomen en vermogen van alle stedelijke bestuurders bekend. Daar is niets geheims aan. We roepen onverantwoorde toplonen van stedelijke bedrijven een halt toe. We vervangen de ingewikkelde intercommunale structuren door nieuwe stadsregionale nutsbedrijven, op maat van de stad en de mensen: burgerbedrijven 3.0. We stoppen belangenvermenging en sluiten de draaideur tussen openbare en private mandaten door een verplichte afkoelingsperiode. Kortom: we vervangen de graaipolitiek door een politiek die vertrekt vanuit een engagement voor de samenleving en voor de publieke zaak in de stad.

WAT WE WILLEN

EEN. EEN BUREAU VOOR TRANSPARANTIE EN GOED BESTUUR

- We richten een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op. Dat bureau controleert het beheer van publieke fondsen van de stad, pakt de corruptie aan en sluit belangenconflicten uit.
- Het bureau controleert ook of externe firma's die een contract hebben met de stad niet met sociale dumping werken en of ze filialen hebben in belastingparadijzen. Dat wordt voortaan onmogelijk.
- Elke ambtenaar en stadsbewoner kan via een 'ethische brievenbus' een klacht over misbruik of corruptie indienen. De klokkenluiders krijgen bescherming.

TWEE. TRANSPARANTIE VIA HET OFFENTLIGHETSPRINCIP

- We voeren het *offentlighetsprincip* of openbaarheidsprincipe in zoals dat in Zweden bestaat. Daar is het wettelijk verplicht alle beslissingen, wetgevingsprocessen en officiële communicatie openbaar te maken.
- Via dat openbaarheidsprincipe maken we ook het vermogen en de verloning van politici openbaar, net zoals in Zweden.

DRIE. ONVERANTWOORDE TOPLONEN EEN HALT TOEROEPEN

- We maken de vergoedingen van de topambtenaren van de Antwerpse gemeentebedrijven publiek via het openbaarheidsprincipe. De verloning wordt ook gemotiveerd.
- We plafonneren de verloning van de stadssecretaris op 110 000 euro bruto. We kennen in Antwerpen geen uitzonderingen meer toe. Dat betekent dat geen enkel stedelijk personeelslid meer mag verdienen dan de stadssecretaris.

VIER. NIEUWE STADSREGIONALE BEDRIJVEN, OF BURGERBEDRIJVEN 3.0

- We doeken de reeks nv's en schimmige beleggingsvennootschappen rond de openbare nutsbedrijven op en starten het debat over nieuwe burgerbedrijven.
- We vervangen de ingewikkelde intercommunale structuren door stadsregionale nutsbedrijven op maat van de stad en de mensen.
- We organiseren intergemeentelijke samenwerkingen die publiek zijn, transparant en democratisch, en die streng gecontroleerd worden; en we investeren in sociale, duurzame en nuttige dienstverlening.
- We organiseren de nieuwe stadsregionale bedrijven transparant en democratisch, als burgerbedrijven 3.0. Ze zijn van en voor de bevolking en staan onder rechtstreekse democratische controle. Met verkozen raden van bestuur, met vertegenwoordigers van gebruikersorganisaties en van het middenveld en met rechtstreeks verkozen burgers.

VIJF. OPPOSITIE TOELATEN IN GEMEENTELIJKE BEDRIJVEN

- We laten niet alleen gemeenteraadsleden van de meerderheid toe in gemeentelijke bedrijven, maar ook van de oppositie, om het debat mogelijk te maken en geen potjes toegedekt te houden.

ZES. AFKOELINGSPERIODE TUSSEN OPENBAAR EN PRIVAAT MANDAAT

- We voeren een afkoelingsperiode in tussen elk openbaar en privaat mandaat, in beide richtingen.

VISIE

EEN. EEN BUREAU VOOR TRANSPARANTIE EN GOED BESTUUR

In Antwerpen is een zorgwekkende cultuur ontstaan van verwevenheid tussen vastgoedbaronnen, financiële holdings, speculanten en partijpolitieke kingmakers. Een cultuur die stedelijke ruimte en publieke diensten verpatst, een cultuur die het zonlicht niet kan verdragen.

Links moet zich buiten die verwevenheid houden. En er ook iets aan doen. Dat is al meer dan anderhalf jaar de essentie van de voorstellen van de PVDA, sinds de publicatie van het boek *Grailand*.

Het stadsbestuur heeft AG Stadsplanning afgeschaft om 'rechtstreeks' met de projectontwikkelaars te kunnen onderhandelen. Dat gebeurt achter de schermen, ver weg van het publiek en ver weg van de gemeenteraad. In VIP-boxen, in achterkamers of in restaurants zoals 't Fornois. Schepen van Stadsontwikkeling Rob Van de Velde toonde zich zelfs fier dat hij 'soms een bocht afsnijdt om de stad maximaal te ontwikkelen'. Adviezen van de stedenbouwkundige ambtenaar worden genegeerd. In ruil voor een fuifzaal of de aanleg van openbaar domein mag de projectontwikkelaar grotere volumes bouwen. Buurtbewoners of actiegroepen die niet akkoord gaan met bouwprojecten, worden als lastige pottenkijkers bejegend. De dossiers Harmoniepark, Tivoli, Tolhuis, Slachthuisite... telkens opnieuw worden mensen opzijgezet als klagers, manipulators of politieke onderzeeërs. Inspraak en transparantie? Geen sprake van.

Transparantie komt niet vanzelf. Daarom richten we een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op, naar het voorbeeld van Barcelona. Het Barcelonese *Oficina para la Transparencia y las Buenas Prácticas* telt 56 personeelsleden die ervoor zorgen dat het beheer van publieke fondsen volledig wettelijk gebeurt.

Een 'ethische brievenbus', *buzón ético* in het Spaans, staat ter beschikking van ambtenaren en inwoners die misbruik en corruptie willen aanklagen. Het bureau licht de contracten van de stad door om te kijken of er onregelmatigheden zijn, om te controleren of er niet met sociale dumping gewerkt wordt en om te zien of er geen contracten zijn afgesloten met firma's die filialen hebben in belastingparadijzen.

Wij willen een bureau dat het beheer van publieke fondsen van de stad controleert, dat corruptie hard aanpakt en belangenconflicten uitsluit, dat de klokkenluiders beschermt en waar de stadsambtenaren en burgers terecht kunnen voor klachten. Want transparantie heeft controle nodig.

Waarom is dat belangrijk? Omdat de stad een publiek gegeven is. Omdat de stad met publieke middelen gefinancierd wordt. Omdat de stad de plaats is waar mensen samen leven, wonen, werken, zich bewegen en ontspannen, en de behoeften van de mensen bijgevolg centraal moeten staan. En dat is iets helemaal anders dan de belangen van vastgoedbaronnen, financiële holdings en speculanten.

Het Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur heeft de opdracht alles op tafel te leggen: de contacten met bouwpromotoren, de rol van Ogeo en de Luikse PS in de Antwerpse vastgoedsector, de afspraken met G4S aangaande de eerste deal over de daklozenopvang, de afspraken met Land Invest Group en met Optima, de contacten van de schepen van Jeugd met de Franse multinational Babilou over de 'markt van de kinderopvang', de contacten van het Zorgbedrijf met de holding Ackermans & van Haaren over investeringen in de zorgcentra op de 'vergrijzingsmarkt', de opstapeling van mandaten voor schepen Koen Kennis, de precieze rol van de duurbetaalde vergaderingen bij Intermixt...

TWEE. TRANSPARANTIE VIA HET OFFENTLIJHEITSPRINCIP

In de nasleep van het Publifin- en Publipartschandaal, waar decadente vergoedingen werden betaald in intercommunale maatschappijen en dubieuze beleggingen werden aangegaan, is snel duidelijk geworden hoe welig ook in Antwerpen de intercommunale zelfbediening tiert.

Schepen Koen Kennis is Antwerps cumulkampioen met 42 mandaten, waarvan 17 bezoldigd. Die brengen zijn nettoloon op meer dan 7200 euro per maand. Voor één vergadering bij de intercommunale Intermixt ontvangt de schepen 3000 euro bruto. Voor de meeste Antwerpenaren is dat een maandloon. De PVDA was de eerste partij om daarover te interpellieren. Ze eiste een speciale themacommissie om klaarheid te brengen:

- over alle intercommunales waarin de stad participeert, maar ook en vooral over de bijbehorende 'ondergeschikte ondernemingen', hun raden van bestuur, de betaalde vergoedingen en de beleggingen ervan;
- over alle autonome gemeentebedrijven, hun raden van bestuur en vooral de vergoedingen die er uitgekeerd worden;
- over de mandaten en inkomens van alle Antwerpse schepenen.

Uiteindelijk besloot het Antwerpse stadsbestuur onder druk om de jaarlijkse lijst van vergoedingen van de burgemeester, schepenen en raadsleden toch voor te leggen. Alleen: dat gebeurt niet openbaar, maar in een bruine enveloppe aan de voorzitters van de fracties. De mandaten zijn bekend, maar niemand mag ze weten. Bovendien zwijgt men in alle talen over de mogelijke belangenconflicten tussen private posten bij holdings en de Antwerpse dossiers waarin diezelfde holdings een rol spelen. Dat is de transparantie van de stad: een bruine-enveloppentransparantie die beperkt blijft tot zeven mensen.

In onze Grote Bevraging bij bijna negenduizend Antwerpenaren kwam bij het thema 'stad zonder graaiers' de eis 'verplichte bekendmaking van alle inkomsten van politici' als tweede uit de bus. Verplichte bekendmaking, dat is iets anders dan een bruine enveloppe voor een paar mensen. Verplichte bekendmaking, dat is zoals het in Zweden gebeurt. Daar verplicht de wet alle beslissingen, officiële communicatie en wetgevingsprocessen openbaar te maken. Het vermogen en de verloning van politici zijn er openbaar. De Zweden zijn trots op hun *offentlighetsprincip*, hun openbaarheidsprincipe. Ze hebben er terecht aan vastgehouden, ook bij hun toetreding tot de Europese Unie. Dat willen wij ook zo in Antwerpen.

DRIE. ONVERANTWOORDE TOPLONEN EEN HALT TOEROEPEN

Het Gemeentedecreet bepaalt dat een ambtenaar van de stad niet meer mag verdienen dan de burgemeester of de stadssecretaris. In Antwerpen lag dat bedrag in 2013 op 111 662 euro bruto. Toch kregen een aantal ambtenaren een pak meer uitgekeerd. Zo ontving de CEO van het Antwerpse ziekenhuisnetwerk ZNA (de vroegere OCMW-ziekenhuizen) in 2016 een jaarsalaris van 450 000 euro bruto, vier keer het toegelaten maximum. ‘Dat is twintigste-eeuwse politiek op het niveau van het casinokapitalisme. Iedereen moet inleveren, bejaardenverzorgsters en verpleegkundigen zitten door de stijgende werkdruk op hun tandvlees en dan laat men salarissen van 450 000 euro bruto toe voor CEO’s van stedelijke bedrijven. Dat is anderhalve keer meer dan wat de premier van ons land verdient. Dat is toch onmogelijk te verantwoorden’, zo reageerde de PVDA.

In februari 2013, het nieuwe stadsbestuur was toen pas geïnstalleerd, vroeg Peter Mertens in zijn eerste interpellatie op de Antwerpse gemeenteraad duidelijkheid over de toplonen. Burgemeester De Wever beloofde toen om – ‘tien jaar na de Visacrisis’ – het probleem van de absurd grote salarissen aan te pakken. Er werd een audit besteld bij het externe bureau Hay Group, en een en ander werd geherstructureerd, er kwamen nieuwe loonpiramides... maar aan de overdreven toplonen veranderde niets fundamenteels.

Integendeel. De Wever en zijn N-VA hebben er alles aan gedaan die situaties goed te praten en wettelijk te maken. In het Gemeentedecreet staat dat geen enkel personeelslid van de stad of van een autonoom gemeentebedrijf meer mag verdienen dan de stadssecretaris. Maar de partij van De Wever gebruikte twee ‘truken van de foor’ om de Antwerpse mistoestanden te legaliseren: men liet het Gemeentedecreet aanpassen en men verhoogde het salaris van de stadssecretaris met 50 procent.

Eerste ‘truc van de foor’: op 25 mei 2016 hebben N-VA, Open Vld en CD&V in het Vlaams Parlement het Gemeentedecreet aangepast om voortaan ‘uitzonderingen’ toe te staan. In plaats van het vastgelegde loonplafond te respecteren heeft de Vlaamse regering toen de deur op een kier gezet voor nieuwe graaivergoedingen. Beschamend was ook dat sp.a en Groen toen niet tegen die wetswijziging hebben gestemd.

Tweede ‘truc van de foor’: 50 procent opslag voor de stadssecretaris; van 111 662 euro bruto in 2016 naar 174 724 euro bruto in 2017. Logica: als het salaris van de stadssecretaris met 50 procent naar boven gaat, dan kunnen ook alle andere topambtenaren 50 procent meer verdienen. Voorbeeld: de CEO van het Zorgbedrijf krijgt elk jaar 220 000 euro op zijn rekening. In 2016 was dat dus nog het dubbele van het toegelaten bedrag. Door het optrekken van het salaris van de stadssecretaris naar 175 000 euro bruto, lijkt het toploon van de CEO plots heel wat ‘plausibeler’.

Wij willen dat de vergoedingen van de topambtenaren van de Antwerpse gemeentebedrijven publiek gemaakt worden via het openbaarheidsprincipe. Wij willen dat hun salaris ook gemotiveerd wordt. We willen dat het salaris van de stadssecretaris op 110 000 euro bruto geplafonneerd wordt. We willen geen uitzonderingen meer op het Gemeentedecreet, wij willen dat in Antwerpen geen enkel personeelslid méér verdient dan de stadssecretaris. In de Grote Bevraging kwam bij de rubriek ‘stad zonder graaiers’ de eis ‘vermindering van de toplonen van CEO’s in gemeentelijke bedrijven’ op de derde plaats.

VIER. NIEUWE STADSREGIONALE BEDRIJVEN, OF BURGERBEDRIJVEN 3.0

De intercommunales van weleer – maatschappijen van openbaar nut, nutsvoorzieningen die zorgden voor water, stroom, verwarming en afvalophaling – zijn verworpen tot bureaucratische holdings die helemaal vervreemd zijn van de bevolking en waar zaakjes achter de schermen geregeld worden in een sfeer van ons kent ons en wie doet ons wat.

Zo zijn er maar liefst zes organen betrokken bij de drinkwatervoorziening in Antwerpen: Water-link, Pidpa, Rio-link, AquaFlanders, Induss nv en Codam. Dat laat toe dat er verschillende keren langs de kassa gepasseerd wordt en dat er amper controle is op de raden van bestuur en op de beslissingen van al die organen. In Induss nv zitten voormalige CEO's van BASF, van Fortis, van Noriant en van DEME mee aan tafel. Ze beslisten om met geld van de burger te investeren in Vietnamese havens. Dat is decadent. Nutsvoorzieningen zijn geen beleggingsclub. En met belastinggeld moet niet gespeculeerd worden.

Laten we dat soort nv's en schimmige beleggingsvennootschappen maar opdoeken en het debat starten over nieuwe burgerbedrijven. Burgerbedrijven 3.0, aangepast aan deze eenentwintigste eeuw. Stadsregionale bedrijven en intergemeentelijke samenwerkingen die publiek zijn, transparant en democratisch, en die streng gecontroleerd worden; en we investeren in sociale, duurzame en nuttige dienstverlening.

In plaats van te privatiseren, stellen we voor om de ingewikkelde intercommunale structuren te vervangen door stadsregionale nutsbedrijven op maat van de stad en de mensen. Wij willen weer een volwaardige publieke dienstverlening: voor betaalbare huisvesting, afvalophaling, kinderopvang, onderwijs, watervoorziening en de productie en levering van 100 procent groene, betaalbare stroom. Daarom moeten we het vermarkten van de zorg en de energie en het verrommelen van onze democratie stoppen. Focus op wat echt belangrijk is! Wat voor de hele samenleving van cruciaal belang is, moet je niet verpatsen aan de vrije markt.

In onze visie moeten nieuwe stadsregionale bedrijven transparant en democratisch werken, als burgerbedrijven 3.0 van en voor de bevolking, onder rechtstreekse democratische controle. Met een raad van bestuur die niet alleen is samengesteld uit beroepspolitici, gepensioneerde kabinetschefs en geroutineerde dealmakers van de machtspartijen. Wij pleiten voor verkozen raden van bestuur, met gemeenteraadsleden, met vertegenwoordigers van gebruikersorganisaties en van het middenveld en met rechtstreeks verkozen burgers. Zodat alle engagement in de samenleving kan renderen voor die stadsregionale bedrijven: betrokken burgers, specialisten in ethisch beleggen, dossiervreters uit het middenveld, mensen met een passie voor de stad en voor de publieke dienstverlening.

VIJF. OPPOSITIE TOELATEN IN GEMEENTELIJKE BEDRIJVEN

Wij pleiten voor verkozen leden voor de raden van bestuur van de nieuwe burgerbedrijven 3.0: met mensen van gebruikersorganisaties en het middenveld en gemeenteraadsleden, niet alleen van de meerderheid, maar ook van de oppositie. Om het debat mogelijk te maken en geen potjes toegedekt te houden.

Vandaag blijven die potjes juist wel toegedekt. Raden van bestuur werken meer en meer volgens het private *corporate governance*. Met verplichte geheimhouding en geforceerde eensgezindheid. Zo werd de PVDA uit de raad van bestuur van het Havenbedrijf gezet toen Peter Mertens weigerde zich neer te leggen bij de geheimhouding rond een aantal bestuursbeslissingen. De PVDA bracht uit dat het havenbestuur de monsterboetes aan containergiganten PSA en DP-World met 52 miljoen euro wilde verminderen. 52 miljoen, dat is een gigantisch bedrag dat zomaar cadeau gedaan werd aan de allergrootste multinationals. De twee bedrijven hadden hun tonnageverplichtingen niet nagekomen en liepen zo boetes op van 67 miljoen euro. Bedrijven die actief zijn in de Antwerpse haven moeten contractueel jaarlijks een bepaald quotum aan containers verhandelen. Maar de raad van bestuur van het Havenbedrijf keurde een boetevermindering van 52 miljoen euro goed en Peter Mertens bekritiseerde die beslissing openlijk. Dat werd hem niet in dank afgenomen. Toen de Vlaamse regering besloot om – met de steun van sp.a en Groen – van het Autonoom Gemeentelijk Havenbedrijf voortaan een nv van publiek recht te maken, zag de haventop de kans schoon om pottenkijkers voortaan uit de raad van bestuur te weren. De oppositiepartijen werden uit het Havenbedrijf geflikkerd, met uitzondering van de sp.a die daarover een deal sloot met de N-VA. De oppositiestemmen in de raad van bestuur werden vervangen door Hein Deprez (oprichter en hoofdaandeelhouder van Univeg), Martine Reynaers (gedelegeerd bestuurder van Reynaers Aluminium), Roger Roels (voormalig voorzitter van Alfaport, de koepel van Antwerpse havenwerkgevers) en Stéphane Verbeeck (bedrijfsleider

van projectontwikkelaar Gands). Zij behoren bijna allemaal tot de allerrijkste families van het land. In de haven zal voortaan de tonnenmaat centraal staan in plaats van de mensenmaat. De PVDA blijft consequent transparantie en openheid eisen zodat ook oppositiepartijen toegelaten worden in de raden van bestuur van de gemeentelijke bedrijven.

ZES. AFKOELINGSPERIODE TUSSEN OPENBAAR EN PRIVAAT MANDAAT

‘Politici mogen niet zetelen in de raden van bestuur van multinationals’: die claim werd in de rubriek ‘stad zonder graaiers’ het meest aangevinkt in onze Grote Bevraging bij bijna negenduizend Antwerpenaren. Het impliceert dat er ook een afkoelingsperiode moet zijn om elke belangenvermenging te verhinderen.

In september 2016 stapte schepen van Cultuur en Economie Philip Heylen (CD&V) op en vertrok hij naar de privésector. Hij werd ‘business development manager’ bij de holding Ackermans & van Haaren. Maar hij blijft nog gemeenteraadslid. De holding Ackermans & van Haaren heeft publiek-private samenwerkingen lopen met de stad. Dochterondernemingen DEME en DEC staan mee in voor de sanering van het bedrijventerrein Blue Gate. Kostprijs van dit project: 58 miljoen. De holding wil ook inbreken in het Antwerpse Zorgbedrijf. Zo kan er mogelijk belangenvermenging ontstaan als je de publieke belangen moet verdedigen als gemeenteraadslid of schepen en tegelijk de private belangen van een holding als bestuurder ervan.

De PVDA is de enige partij die daarover in de gemeenteraad vragen stelde. De vraag naar wat het stadsbestuur vond van een afkoelingsperiode tussen een openbaar mandaat en een topfunctie in de privésector, bleef onbeantwoord. Laat het duidelijk zijn: wij willen dat er een afkoelingsperiode komt.